

HUKUKÎ BİLGİLER MECMUASI

SAHİP VE BAŞMUHARRİRİ:
Paris Hukuk Fakültesi Doktora
AVUKAT
GAD FRANKO MİLÂSLI

Adres: Galata, Bahtiyar han Bay Gad Franko yazıhanesi

Telefon: 43009

Bir nüshanın bedeli 25 kuruştur.

Bir senelik abonemanı posta ücretile beraber
250 kuruştur.

Türkiye harici için 300 kuruştur.

İSTANBUL
MARİFET BASİMEVİ

Borçlar ve Ticaret Kanunları

1

1. — Bu mecmua daima bu iki kanunun birleşmesi ve daha doğrusu Borçlar Kanununun medenî ve ticarî muamelâta da siyanen tatbiki lüzumunu müdafaa etmiştir. Bu ihtiyaç gittikçe artmakta ve her gün daha fazla göze çarpmaktadır. Bu birleşmek keyfiyeti hakkında her tarafta tetkikat yapıldığı gibi bizde dahi hukukçular arasında münakaşa mevzuu olmaktadır.

Saylav arkadaşımız Bay Vasfı Raşit geçen sene neşrettiği **Ticaret kanunu şerhi** namındaki kıymetli eserinde Ticaret kanunu maddelerini yegân yegân şerhe başlamadan bu iki kanunun münasebetlerini anlatan ve Ticaret kanununun mevcudiyetini lüzumsuz gösteren muharrirlerin mütalaalarını teşrih eden 33 sahifelik bir kısım ayırmış ise de neticede, nakil rolünü yapmakla iktifa ederek kendi mütalaasını ve şahsî kanaatını söylememiştir. Bununla beraber bu tetebbü okunmağa değer mahiyettedir. Buna mukabil geçen nüshamızda «Hukukî Fikirler» makalesinde işaret ettiğim gibi Profesör Hirsh Hukuk fakültesi mecmuasının, Ağustos 1935 tarih ve 3 numaralı nüshasında bu bapta iki kanunun vahdeti etrafında geniş incelemeğe (tamike) başlamışdır ki okuyucularımızın dikkat nazarını celbederiz. Bu bahse bir çok defalar avdet edeceğimizden bu gün bazı umumî mülâhazalar ve İsviçredeki vaziyete dair bazı mütalaalar dermeyan edeceğiz.

2.— Kabul etmeliyiz ki evvelleri bu noktada esasen kaza vahdeti mevcut idi. Ticarî muameleler için ayrı kanunlar olmayup aynı hükümler, ayırt yapmaksızın, medenî olsun ticarî olsun her hâdiseye tatbik edilebilirdi. Ticaret hayatının inkişafı, milletler arasındaki münasebetlerin genişlemesi üzerine ticaret muameleleri için daha seri, itimat ve itibarı daha ziyade nazarı itiba-

ra alacak hükümlerin vaz'ına lüzum hasıl olmuş ve bu zaruretin tazyikile ticaret kanunları doğmuştur; Sırasında izah edileceği üzere hali hazırda ticarî ve medenî muameleler yekdiğerine o kadar girişmiş ve kaynamıştır ki her biri için ayrı hükümler ko-
makta hikmet kalmamıştır. Âdeta medenî muamelelerin de tica-
retleştikleri (commercialiser) iddia edilebilir.

3. — İsviçre konfederasyonuna bir bakış atsak görürüz ki 1883 tarihine kadar Ticarî kanunlar cihetinden, ayrı bir mevki tutmuştur. Avrupada onun kadar mütenevvi ve müteaddit ti-
caret kanunlarına sahip bir memleket yoktur. Kantonların bir kısmı ticaret kanununa bazıları da ticarî hükümleri havi medenî kanunlar yanında müteferrik ticarî kanunlara malik idiler. Bazı kantonlarda dahi ne medenî ne de ticarî kanun olup âdatı ti-
cariye dairesinde icrai madelet edilirdi.

Bu taaddüt ve tenevvüün mahzurları çokdu. Ezcümle o va-
kit bütün konfederasyona şamil bir kanun bulunmadığından kanton kanunlarının meşkûk bıraktığı hususlar hakkında yapı-
lacak muamelelerde müşkilâta maruz kalınmakta idi. Bunun için-
dir ki Ticarî kanunların bütün İsviçre için tevhibi maksadile bir çok teşebbüsler yapılmıştır. Fakat İsviçre teşkilâtı esasiye kanunun-
da ticarî hususat için federal meclise salâhiyet veren hüküm bu-
lunmamasına mebni bu vahdeti temin için kantonlar arasında itilâfnameler (**concordat**) teatisi yolu tutulmuştur.

4. — 1854 de 14 kantonun teklifi üzerine kısmen Alman kambyo kanunundan ilham alınarak **Ticarî senetlere** dair bir lâyiha kaleme alınmış ise de bu lâyiha ancak altı kanton tara-
findan ve tadilatla kabul edilmiştir.

1862 de federal adliye dairesinin teşebbüsü üzerine Bern mü-
derrislerinden Münzinger bir ticaret kanunu lâyihasını kaleme al-
mış ve 1863 senesinde mahsus bir komisyonun tetkikinden geç-

tikten sonra 1864 de neşredilmişti. O sıralarda vahdeti temin gayesile esaslı teşkilât kanununun tadili için bir hareket başlamış idi. Bu tadilâtle federal meclisinin bütün kantonlara sarı teşriî salâhiyeti teyit edilecekti.

1868 de onbeş kantonun mürabhasları Bernde toplanarak Federal meclisinden biri Borçlar (obligations) biri de iflâs ve takipler hakkında iki kanunun ihzârı ile bütün kantonların tasvibine arzetmesini temenni etmişlerdir. M. Münzinger birinci ve Bâle profesörlarından M. Heusler ikinci kanunun ihzârı ile tavzif kılınmıştı. Bu sırada İsviçrenin 1874 tarihli yeni Esaslı Teşkilât kanunu kabul edilmiş olup 64 üncü maddesinde kanunî ticaret mevaddinin konfederasyonun salâhiyetine dahil olacağı tesbit edilmek suretile bu vahdet teşebbüsleri teshil edilmiş oldu. Bu tarihten itibaren bu yolda iki hareket yapılmıştır. 1875de teşekkül eden bir komisyon M. Heuslerin lâyihasına ilâveten bir icra ve iflâs kanunu lâyihasını kaleme almıştır. Bu proje tüccar olmayanlar için dahi iflâsın tatbik edileceğini kabul ettiğinden, bahusus fransız lisanı ile görüşen kantonlarda, hayli muhalefete uğramıştı.

M. Münzingerin kaleme aldığı lâyihada dahi 1876 da tadilen basılmış ve **vecibeler ve ticaret kanununa dair Federal kanunu** (Loi Fédérale sur les Obligations et le Droit Commercial) unvanı altında 1877 de tekrar basılmıştır. 1879 da teşriî meclislerin tasvibine arzedilmiş, 1 Kânunusani 1883 tarihinden itibaren unvanının sonundaki **ticaret hukuku** kelimeleri kaldırılarak İsviçre Federal Borçlar kanunu (Code Fédéral Suisse des Obligations) unvanı altında meriyette bulunmaktadır.

5. — İsviçre hukuktarihine mütedair her kitapta bulunan ve tercüme edilen eserlerde mufasssalaan mevcut olan tarihî malûmatın şu mulahhas notlarını kaydetmekten maksadım esasen Borçlar kanununun Ticaret kanunu olarak doğduğunu ve bütün kantonların

ticarî münasebetlerini tanzim maksadını istihdaf ettiğini ve bu münasebetlerin ticarî ve gayri ticarî diye ikiye ayırmakta bir menfaat ve bir sebep görülmeyerek hukukî ve ticarî hâdisata da teşmilen tatbik edilegeldiğini arzetmekten ibarettir.

İsviçrede ayrı bir ticaret kanununun bulunmamasından şimdiye kadar hiçbir mahzur göze çarpmamıştır; bu da ayrı bir ticaret kanununun tedvinini müdafaa eden en küçük bir hareketin belirmemesile sabittir. Bu kanun tarafımızdan iktibas edildiği esnada hepisni tercüme etmiyerek yalnız ilk kısmını iktibas ile gayri ticarî hususat için mabihüttatbik addetmekte ne sebep ne hikmet mevcut idi.

Sırası düşdükçe bu isabetsizliği müteaddit yazılarda arz ve izah edeceğiz.

Gad Franko Milâshi

Şahısların adları [1]

Hukukî mahiyetleri

1 — Her ferdin taşıdığı ismin ehemmiyeti üzerinde fazla ısrara mahal yoktur; bu önem kendiliğinden göze çarpar. Bu meselenin medenî kanunda yeri olduğu gibi cezaî, ticarî, sınaî ve idarî kanunlar noktasından da tetkike değer; ferdin şahsiyetini gösteren ad müessesesi etrafında muhtelif kanunî meseleler tecelli etmekte ve cümlesinin ayrıca bir nezaketi olduğu görülmektedir. Son zamanlarda Soy adı kanununun (resmî gaze-

[1] Bu bahsa dair bir kaç makale yazılacaktır; fakat her makale müstakil bir bahsı ihtiva edecek ve ayrı ayrı okunabilecek şekilde yazılacaktır.